

Бережімо світлу пам'ять...
(Патріотична година)

Мета: Виховання в молоді патріотизму, поваги до історичного минулого, до тих, хто захищав і захищає Батьківщину.

Читець: То біль... Як довго гоїла ти рани, Деснянщино, стражденний краю мій. То – гіркота несправджених надій, плач матерів, безсоння ветеранів. То – пам'ять, котрій пережити нас, бо ті роки згорьовані й тривожні, озвуться щемом в покоління кожнім, і не зітре її всевладний час.

Ведучий I: 9-го травня ми святкуємо День Перемоги у Другій світовій війні. Важко в Україні знайти родину, яку б не зачепила ця жорстока війна. Славі живих і пам'яті полеглих, людям і подвигу твоєму, земле моя, присвячується.

Звучить пісня «Вставай страна огромная...»

Ведучий II. Пам'ять людська! Через велетенський швидкоплин десятиріч прориваються до тебе миттєвості найстрашнішої, найжорстокішої в історії нашого народу і всього людства війни, війни не на життя, а на смерть, війни, в якій фашизм ніс Україні довічне рабство або повне знищення нації.

Бібліотекар: Зі спогадів нашого односельця, Івана Лашенка: «День 22 червня 1941 р. в мою пам'ять вкарбувався навічно. Був тихий лагідний ранок. З неба моросило теплим, легеньким дощиком. Я з батьками їхав на весілля до своєї двоюрідної сестри. Нас зустріла посильна з сільської ради і повідомила страшну звістку: почалася війна. Голосний зойк матері тривогою скалатнув серце. Мені, 13-річному хлопчаківі, не просто було збагнути масштаби трагедії, що насувалася, але той гіркий, голосний плач, яким зустріли родичі нашу звістку, привів мене в стан недитячого відчаю. Ніхто тоді не міг уявити, на які довгі 1418 днів і ночей розтягнеться ця війна, які принесе нам випробування і втрати...».

Ведучий I. Жахливу чорну звістку повідомляли молоді люди галопом на конях, об'їжджаючи всі кутки, вулиці, хутори. Адже радіо на той час в селі не було.

Ведучий II. В Тур'ї німці з'явилися 17.08.1941 р. на велосипедах, мотоциклах. Це була німецька розвідка. Наші війська швидко відступали. Село нацистські бомбардувальники бомбили 30-31 серпня. Загибло 7 чоловік, поранено 5, спалено 3 двори.

Читець: В полях горять хліба – надія і життя мільйонів людей. В повітрі – дим від згарищ рідних осель... Війна! Незлічені біди, кров, крах мільйонів життєвих доль – це війна! Жорстокість, насилля, голод – це теж війна! Сльози розлук, розбиті надії на щастя, яке було так близько – це знову війна! І запліжені скривавлені бійці, що залишають рідну землю і невблаганна окупація.

Виходить солдат: «Найстрашніше було відступати...».

Читець. Плакала Україна. Вона плакала, гірко ридала, свою долю проклинала...

Виходить жінка: «Ой, синочки мої, синочки, на кого ж ви нас покидаєте? Куди ведуть ваші дороги? Хто нагодує вас, хто догляне? Де загубите ви свої молоді голови? Хто повернеться? Верніться! На кого ж ви нас покидаєте?».

Бібліотекар: Зі спогадів жительки с. Тур'я Пушкар О.М.: «Через Тур'ю німці проводили військовополонених радянських солдатів. Люди кидали полоненим їжу, але так, щоб цього не помітили німці. Бо їсти військовополоненим майже нічого не давали. Полонені виконували всю важку роботу. А потім їх кудись відправляли в сторону Гомеля».

Читець: Окупація... Вона промовляє до нас сухими рядками з офіційних документів: «Ніякої вільної України нема. Мета нашої роботи полягає у тому, що українці повинні працювати на Німеччину. Що ми тут не для того, щоб ошчасливити цей народ...

Знищ у собі жалість і співчуття. Не зупиняйся, коли перед тобою стоїть жінка, дівчина чи чоловік! Ти – німець! Нищ усе живе, що чинить опір на твоєму шляху» – це слова з офіційної пам'ятки солдата-гітлерівця.

Виконується пісня «Враги сожгли родную хату».

Ведучий I. 2 березня 1942 року високо до неба піднялося величезне полум'я. Чорний дим закрив і яскраве сонце, і неба блакить. У вогонь нелюди кидали дітей і старих, розстрілювали на місці всіх, хто чинив опір. У такий спосіб виконувалася секретна директива № 10, в якій говорилось: «По п'ятах за перемогою над партизанськими загонами повинна йти нещадна помста. Поблажливості не повинно бути місця. Нещадна суворість відіб'є охоту від того, щоб ставати в ряди партизанів або підтримувати їх... Спійманих партизанів після допиту знищувати на місці. Також слід розправлятися із помічниками партизанів. Нема місця пощаді для кого б то не було. Тільки нещадне й повне знищення приведе до досягнення мети...».

Ведучий II. І, як наслідок виконання цієї людиноненависницької директиви, на місці колись мальовничого сусіднього села Єліне – згарище. З неба ще довго і довго падав сірий попіл. Він стукав у серця і кликав до помсти. 296 елінців нацисти повісили і розстріляли.

Ведучий I: Щоб люди не підтримували зв'язок з партизанами 60 дворів на хуторі Червоний Бір було спалено.

Ведучий II. Репресії окупантів були направлені проти активістів, комуністів, комсомольців, євреїв. Улюблене місце для відпочинку в м. Сновськ у лісопарку було перетворене на страхітливую катівню. Там розстріляно й замордовано 5500 мирних жителів.

Бібліотекар: В лісопарку були розстріляні активісти з Тур'ї І.І. Галинський, Ф.І. Железняк, С. Низьковський, М. Пушкар, К. Железняк.

Виконується пісня «Ой туманы...».

Ведучий I. Йшли тур'янці в партизанські загони. Коли розпочалася війна, Кримська Марія Юхимівна евакуювалась з Білорусії в Тур'ю до рідних. Її чоловік, офіцер, пішов на фронт. Кримська М.Ю. за доносом поліції потрапила в число «неблагонадіних». Декілька разів поліцаї приходили в її хату робити обшуки. Марія Юхимівна зрозуміла, що у неї єдиний вихід – йти у партизани. Два роки вона була в партизанському з'єднанні О. Федорова.

(Експонуються світлини).

Ведучий II. Навесні 1942 року німці почали набирати молодих людей до Німеччини на роботу, як дешеву робочу силу.

Читець: Цокочуть вагони, помчались вагони
У чорний розпроклятий край.
Мелькають у вікнах, летять перегони...
Прощай, Україно, прощай!

Моя ти калино, чи ж голос долине,
З неволі у сонячний край...
Неначе билина, засохну, загину...
Прощай, Україно, прощай!

Ой, матінко люба, ой квітенька рута,
Криниця, і нива, і гай.
Чи я вас побачу, роззута, закута...
Прощай, Україно, прощай!

Бібліотекар: Що чекало в Німеччині остарбайтерів, робітників зі сходу, слов'ян, нижчу расу? Поневіряннями, приниженнями відмічено юність остарбайтерів з Тур'ї Пушкар О.М., Лашенко Т.Є. та ще 9-х бранців в неволю. З їхніх спогадів: «Працювали на сільгоспроботах. Робота була важкою. Робочий день тривав від 6-ї ранку до 10-ї години вечора. Обід – 1 година. Годували бруквою. На добу видавали 250 г хліба. Дуже часто били. І так всі два роки. З німецької неволі визволяли американці. Пропонували їхати до Америки, але ми не погодились, вирішили їхати до себе на Україну.

Ведучий I: За роки окупації на роботу до Німеччини з Сновського району було вивезено 3420 юнаків та дівчат.

Ведучий II: Всі стомилися від війни, але попереду було ще стільки нових випробувань, кровопролитних боїв, тяжких втрат.

Виконується пісня «На безымянной высоте».

Бібліотекар: За кожний клаптик рідної землі мужньо боролися наші земляки: рядові, сержанти, офіцери. Вони віддали себе сповна за свою Україну, за свою малу батьківщину, за свій народ. Кожен з них любив життя, прагнув вижити і жити, але не судилося. 970 жителів села воювали на фронтах, 401 з них навічно залишилися спочивати на полі бою.

Виконується пісня «Журавли».

Ведучий I: Із березня 2014 р. наша країна знаходиться в стані неоголошеної війни. Багато страждань випало на долю нашого народу за цей час, але він проявив свій незламний дух. Сьогодні на Сході України йдуть військові дії, знову точаться криваві бої. Там вирішується доля і майбутнє України. Сили АТО намагаються протистояти терористам.

Ведучий II: На полі битви – захисники, воїни нашого села: Терещенко Сергій Андрійович, Захарченко Леонід, Шумський Леонід, Тригуб Олексій, Стрелец Максим,

Мороз Вячеслав, Шумський Роман, Усік Петро, Потій Андрій, Кримський Сергій,
Данильченко Діма.

Звучить пісня «Повертайся живим».

Ведучий I: Гідність, відданість та патріотизм сьогодні засяли новими гранями, стали
своєрідним поштовхом для переосмислення глибокої суті людського буття.

Ведучий II: Борись, Україна, за свободу,
Бо кров і сльози пролились,
І пам'ятай своїх героїв,
Їх шанувати поклянись.

Разом: Слава Україні!